

75 URTEKO DENDA BAT

Gernikako historiaren zati bat, salmahaiaren beste aldetik kontatuta

Apirilaren 26an 86 urte bete ziren Franco-ren agindupean Gernika bonbardatu zutenetik. Garai hartarako, ateak zabalik zituen Antonio Amutioren lehen dendak herriko hirigunean, oraingotik ez oso urrun. Egungo saltokiak, merkatu plaza enblematikotik oso gertu, 75 urte bete ditu; bizitza luze bat, tokiko merkataritzan ohikoa izaten denerako, eta gizarte baten bilakaeraren kronika marraz dezakeena.

Zazpi hamarkada luzeetan gauza asko aldatu dira. Lehenik, bi monetaren erabilera ezagutu dute, adibidez. Eta horrekin batera, isilean gertatu diren baina egokitzen diren eskatu duten hamaika aldaketa eta eraldaketatan murgilduta ibili da saltokia, uneko beharrei erantzuna emateko. Ibilbide horren oroitzapenak historiaren zati bat marrazten dute, horiei erreparatuta gizartearen argazki bat osatzen duten

 JENDARTEA / Nerea Goti

1948an zabaldu zituen ateak Drogueria Amutiok, baina lehenagotik izan zuen denda Gernikan. 75 urte geroago, xarmaz beteriko salmahai zahar horren atzean ibili diren azken bi belaunaldiak hitz egin du GAUR8k, memoria osatzen duten oroimen horiek jasotzeko eta denda, jendea, produktuak... nola aldatu diren gogoratzeko.

hainbat elementu agertzen dira: jendearen ohiturak, beharrak, produktu gogokenak...

75 urterekin, Gernikako denda zaharrenetakoa da Amutio drogeria, zaharrena ez bada, baina negozioaren historia apur bat arinago hasi zen, gainera. 1936ko gerra aurrekoa zen Antonio Amutiok Gernikan zabaldu zuen lehen komertzioa, hirigunean bertan zegoena. Garaiko aipamenik ere bada. 1935. urteko iragarki batek ondorengoa dio: «Semillas de puerro y remolacha. Las mejores que se conocen y que

tan buen resultado dieron en la temporada anterior se hallan a la venta en la Drogueria de Amutio, de Guernica». Gernikazarra historia taldeak berreskuratu du artikulua.

AUTOBUS GIDARIEN ENKARGUAK

Etxeok altxor gisa gorde dezaketen dendari buruzko beste artikulua bat ere aurkitu dute talde memorialistako kideek. Amutiok saltzen dituen hazien kalitatea goraipatzen du azken horrek eta dendaren generoak arrakasta duela nabarmentzen du. Are gehiago, arti-

kuluak dio astelehenetan, azoka egunetan, Gernikara joaten ziren autobusetako langileek beste herrialde batzuetako nekazarien enkargu ugari jasotzen zituztela. Kronikaren arabera, Amutio jaunak nekazari gipuzkoarren gutun ugari ere jasotzen zituen, hazien kalitateagatik esker ona adierazteko idatziak, eta Donostian sukurtsal bat irekitzea ere iradoki zioten.

Etxeok diote izen eta iza naren osagai nagusiak gorde dituela negozio ezagunak, eta hori izan daitekeela hainbeste urtez iraun izanaren sekretuetako bat. Argazki zaharrei begira, kartel iragarle zahar batek saltzen diren produktu nagusiak zerrendatzen ditu: «Perfumes, pinturas, barnices, cepillos, jabones, lustres, semillas».

Bistakoa da, gainera, drogeria klasiko batek ez duela salmenta bakarrik egiten; etxera ko gomendioak dira beste sekretuetako bat. Hamarkadetan zeharreko ibilbide horretan, gertuko arreta izan da Amu-

Lerroon azpian, Amutio familiako kide batzuk dendan, 70eko hamarkadan hartutako irudi batean.
GAUR8

tioren ikurra. Horren lekuko izan da GAUR8. Mugimendu handiko egun bat da, eta bertarutzen diren erosle asko, produktu zehatz bat eskatu beharrean, gomendioa bila dabilta: «Zerekin garbitu ahal ditut....? Zer daukazue honetarako edo beste horretarako?» Ordubeteko gutxi gorabeherako tartean dendara sartu diren hainbat bezerok aholkua eskatu dute. Horretaz jakitun, garai berriak aholkua emateko eskaintzen dituen bide berriak ere esploratzen ari da Ainara Amutio, dendaren kargu egin den hirugarren belaunaldiko kidea, sare sozialetan publikatutako bideo laburren bidez, esaterako. Ekimenak emaitzak izan dituela dio, bideoak ikusita gazteak hurbiltzen ari direla nabaritu du eta.

Gauzak asko aldatu dira ka-lean 75 urtean, edo ez hainbeste, hain ibilbide luze bati erreparatuta. Horma horiek hitz egingo balute gizartearen bilakaeraren irudia osatuko lukete produktuei begira bakarrik. Izan ere, asko esaten dute oraindik salmahai zaharrak, apalategi altuek, bazterretan pilatutako generoak... Denda zaharren xarma gordetzen du ateak zabaltzean kalera kapazuen edo koloretako fularren zintzilikarioa atera ohi duen saltokiak.

Astelehen goiza da, merkatu eguna Gernikan, eta GAUR8k Amutio drogeriako etxekoe-kin hitzordua egin du. Herrian, bonbardaketaren urteurren ekitaldien oihartzuna dago oraindik, giro berezi bat arnasten da edo, behintzat, hori sumatzen dugu data horren inguruan Gernikara bertarutzen garenek; sirena hots ezagun horien oihartzuna, irudi zaharrak... memorian iltzatura, ziurrenik.

Mugimendu handiko egunak dira oraindik ere astelehena Gernikan. Gurasoak, Felicidad Izagirre eta Javier Amutio ere, bertan daude. Mostradore atzean 42 urte eman ondoren, egun batzuetan denda ingurura hurbiltzen dira esku bat botatzera. Jubilatuta daude biak, baina dendari izateari utzi ahal dio bezeroei arreta ematen hainbeste ordu egin dituenak? Denda izatea nahiko esklaboa da, ordute-

Ainara Amutiok, dendaren kargu dagoen hirugarren belaunaldiko kidea, duela bost urte hartu zuen gurasoengandik lekukoa.
Aritz LOIOLA | FOKU

giengatik batez ere, baina «onena da» bezero batzuk «etxerako modukoak» direla, diotenez.

HURBILTASUNA, KONFIANTZA

«Jende askorekin konfiantza berezi bat» eraikitzen joan da denborarekin. Horregatik, azalera handiko merkataritzan eskaintza zabala dagoen arren, beste xarma bat dauka Amutiok, eta horrek lagundu du bezero asko kontserbatzen,

azaldu dutenez. Hurbiltasunak, konfiantzak, zuzeneko harremanak denda zaharreko ateak gurutzatzera eramaten du, Amutiotarren iritziz.

Ainara Amutiok duela bost urte hartu zuen lekukoa eta dendaren kargu egin den hirugarren belaunaldiaren ibilbidea osatu du. Pozik dago tradizioa jarraitzen; betidanik ezagutu duen negozioa da, gainera. Ordutegia da ikusten duen oztopo bakarra, baina gogoratu duenez, lehen, aitita eta amamaren garaian, eguerdian ere ez zuten ixten.

Oroitzapenez beteriko lekua da, beraz, orain gobernatzen duen denda. Goialdean bertan zuen eta oraindik ere badu familiak etxea. Denda etxearen luzapena izan da, familiaren historiaren ardatza, azken belaunaldiak bertan hazi baitira, negozioaren inguruan. Familia eta lanbidea nekez bana daitezke Amutiotarren kasuan, lotuta joan baitira, ha-

BONBARDAKETAREN PASADIZOA

1948. urtean zabaldu zuen Antonio Amutiok drogeria gaur egun dagoen kokalekuan, baina aurretik Amutio denda zaharrago bat egon zen 30eko hamarkadaren hasieran. Ez dakite zehazki zein kaletan, oroimenaren zati hori ezabatu da, baina bonbardaketarekin lotuta gorde duten pasadizoa partekatu dute GAUR8rekin, dendaren kontakizunaren zati bat bilakatu baita. 1937. urteko apirilaren 26 hartan, sirena

hotsak entzuten hasi zirenean, babes bila ihesi zebilen Antonio Amutiok lagun batekin egin zuen topo. Hark Andra Mariko aterpera sartzeko esan zion, baina Amutiok handik urruntzea erabaki zuen. Erabakiarekin bizitza salbatu zuen ziurrenik, bukatu gabe zegoen aterpe hartan hainbat lagun hil baitzituzten faxisten abiazioaren bonbek, gogoratu du Ainara Amutiok, eta onartu du guralukeela garai hartaz gehiago jakin.

markadetan zehar eta familia-ko kide gehienak bilduz: aitita-amama, gurasoak eta alabetako bat orain.

HAZIEN ETA LURRINEN DENDA

Saldutako produktuak aldatzen joan dira denborarekin, noski, baina haziak dira, besteak beste, mantendu direnak eta dendako ikur izaten jarraitzen dutenak. Izan ere, baratzea prestatzen hasteko garai bete-betean elkartu gara Amutioarren etxean eta solasaldia izan bitartean asko sartu dira hazi batengatik edo bestearengatik galdezka.

Lurrinak ziren dendaren beste izarretako bat. Granelean egiten zituzten koloniak eta ontziratuta saltzen zituzten. Lurrin ezagunenen kopiak ziren esentziak erabiltzen zituen Antonio Amutiok, gerora Felicidad Izagirre errainak formula garatzen jarraitu zuen, baita nahiko lurrin gogorrak sortu ere –dio barre artean–, esentziak beste kolonia batzuekin nahastuta.

Beste bitxikeria bat ere bazuen Amutio dendaren sortzaileak, gogoratu dutenez. Gorbata erabiltzen zuen beti dendan, eta komertzialak zetozenean gorbata jartzeko esaten ei zien, edo sikiera jaka janzteko.

CHIMBO, ARGIZARIA, VARON DANDY

Urtemugaren harira Harkaitz Petralandak sortutako bideoan historia horren pasadizo batzuk kontatu dituzte. Familiaren eta ohituren kronika adierazten duten kontakizunak daude; garaian emakume batentzat batere erraza ez zen lanaren eta seme-alaben zaintzaren arteko kontziliazioa bera, esaterako. «Guretzat denda izan da dena», dio Felicidad Izagirrek.

Denda dena izan delako, berehala gogoratzen du Izagirrek zeintzuk ziren duela urte batzuetako produktu izar horiek, haziak erakargarritasun nagusia izan diren arren, hori ere aldatzen joan da eta. «Lehen pilo bat saltzen ziren solorako gauzak, orain gazteek gutxiago egiten dute, nagusiak jubilatuta dira edo joan egin dira, eta asko aldatu da hori dena», kontatu du dendariak.

Amutiora hazi bila joaten ziren bezero asko, baina baita

Felicidad Izagirre eta Ainara eta Javier Amutio, dendaren aurrean.
Aritz LOIOLA | FOKU

Hazien erosketen enkarguak hartzen zituzten lineako autobusetako gidarien oroitzapenetik salmentak online eskaintzera pasatu da lurrinengatik ere ezaguna zen denda

Gertutasunaz, konfiantzaz... hitz egiten duen kontakizuna egiteko era bat marrazten du; herriko memoriaren zati hori gordetzean beste atal batzuen ondoan gorde den zerbait

bestelako produktuen bila ere. Chimbo xaboia izarretako bat zen, antza, baina baita altzariari emateko argizaria ere. «Orain gutxiago saltzen da, baina lehen argizari asko ematen zen altzariak garbitzeko, ontzeko... eta gu beti arte onarekin, gomendioak ematen... Hori orain arte mantendu dugu, beti, ezpain margoa aukeratzeko bada ere», nabarmen du Felicidad Izagirrek. Iraganera begirako bidaia honetan, Varon Dandy garai bateko kolonia ezaguna agertu da solasaldian: «Hura pilo bat saltzen genuen, esentzia moduan genuen eta beste kolonia batekin nahasten genuen; jendeak gustuko zuen, eta hainbat taimainatako poteetan saltzen genuen».

Krisi garaiez galdetuta, hainbat izan direla diote Felicidadek eta Javierrek, dendaren buru egon diren bikotekideek,

baina bat aipatzekotan, merkataritza gune handien iritsiera nabarmendu dute. Herriko dendaren arteko harremana ere etorri da mahai gainera: «Bezeroek eskatzen zutena ez bagenuen, ez dugu inoiz arazorik izan herriko beste denda batera bidaltzeko»

Hain zuzen ere, denda txikitatik ezagutu duelako, erreleboa ez da zaila izan Ainara Amutioarentzat. Betikoaren eta berriaren arteko uztarketa horretan, «beste erakusleiko bat dira sareak», dio era naturalean, eta salmentak online egiteko aukera ere aipatu du, Amutiok webgunea ere baduelako gaur egun. Produktuen eskaintza berri behar izan dute, era berean, estetikaren arloko produktuak edota jostailuak eta moda osagarriak eskaintzeko, eta garaian garai beharretara egokitzeko biko bideari jarraiki.